

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra psychologie
Myslíkova 7, 110 00 Praha 1

POSUDEK OPONENTA NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Název práce:

Transgenerační přenos traumatu u osob se zkušeností se závislostí na návykových látkách.

Transgenerational transmission of trauma in individuals with substance addiction experiences.

Řešitel: Bc. Lucie Havelková

Školitel: PhDr. Ivana Líbalová, PhD.

Oponent: Mgr. Gabriela Dymešová

Předložená diplomová práce se zabývá projevem komplexního vývojového traumatu u potomků osob se zkušeností se závislostí na návykových látkách a jeho potenciálním transgeneračním přenosem.

Snahou autorky je nahlédnout pomocí polostrukturovaných rozhovorů do podhoubí potenciálního vzniku komplexního vývojového traumatu a tematizovat oblasti života, na které měla dětská traumatizující zkušenost respondentů vliv. Na základě literatury autorka dopředu potvrdila, že komplexní vývojové trauma je u této cílové skupiny běžné, avšak jejím záměrem bylo hlubší poznání následků.

Autorka si klade hlavní výzkumnou otázku, která se následně rozpadá do otázek dílčích:

HVO: Jaké jsou projevy komplexního vývojového traumatu u potomků lidí se zkušeností se závislostí?

DVO1: Jaký měla závislost rodiče vliv na vztahy v rodině?

DVO2: Jak závislost rodiče ovlivnila sebepojetí dítěte?

DVO3: Jak ovlivnila závislost rodiče dospělý život respondentů/ky?

DVO4: Jakou váhu přikládá sám respondent závislosti rodiče?

DVO5: Jaké mechanismy se mohou u respondentů podílet na transgeneračním přenosu komplexního vývojového traumatu?

DVO6: Jaké jsou rozdílné a shodné projevy kolektivního a komplexního vývojového traumatu?

Pro sběr dat využívá kvalitativní metodologii.

Z FORMÁLNÍHO HLEDISKA lze považovat diplomovou práci za spíše méně rozsáhlou, obsahuje celkem 72 stran textu, včetně Seznamu literatury. Tento rozsah je však pro práci tohoto typu dostačující. Seznam literatury obsahuje dostatečné množství českých i zahraničních zdrojů, vzhledem k tématu však některé důležité zdroje zejména z českého prostředí chybí. Se zdroji je zacházeno formálně správně. V práci bylo nalezeno několik drobných překlepů a gramatických chyb, včetně chyb v číslování jednotlivých kapitol v Obsahu (Na Analýzu obsahu rozhovorů číslo 10 navazuje Diskuze s číslem 9).

Samotná práce je potom členěna přehledně do jedenácti hlavních kapitol (čtyřech teoretických a zbylých empiricky zaměřených kapitol plus Závěru). Součástí práce jsou přepisy rozhovorů a dotazník. V přílohách nenacházím Informovaný souhlas s rozhovorem, který bych zde očekávala. Práce je založena na 5ti rozhovorech, což autorka dostatečně argumentuje, avšak počet rozhovorů považuji na hraně.

TEORETICKÁ ČÁST je zpracována na poměrně slušné úrovni. Dobře se opírá o dostatečné množství rozličných odborných zdrojů, moderních i historických. Se zdroji je zacházeno pečlivě. Chybí mi zde zdroje postmoderní, které by nabízely možnost dobré diskuze (např. Gábor Maté) a výrazně chybí práce zaměřené na komplexní trauma Petera Pötheho či transgenerační přenos traumatu v rodinách např. autorů Chvály a Trapkové.

Teoretická část velice dobře zpracovává témata týkající se traumatu a jeho definice, také výzkumné zahraniční studie zahrnující teorii transgeneračního traumatu jsou skvěle vybrané. Do budoucna doporučuji zmínit také definici traumatizovaného svědka, se kterou již počítá nová DSM klasifikace.

EMPIRICKOU ČÁST práce lze považovat za dobře formálně i obsahově zpracovanou. Oceňuji kvalitně zpracovanou a popsanou část týkající se metodologie a dobře strukturovanou část analytickou. Pro analýzu využila autorka metodu tematické analýzy. Interpretace dat je doplněna přímými výpověďmi klientů, které dobře vysvětlovaly analytické shrnutí. Řada interpretací zůstává otevřena pro případnou navazující studii. Diskuze diplomové práce je zpracována pečlivě, autorka dobře reaguje na zvolené výzkumné otázky a zdařile komparuje s dostupnou literaturou.

ZÁVĚR

Autorka se ve své diplomové práci věnuje tématu, které není třeba potvrzovat či vyvracet, ale naopak odvážně se pouští do diskuze nad následky závislosti rodičů na děti ve formě potenciálního komplexního vývojového traumatu. Práci považuji za zdařilou, i když se domnívám, že skýtá velký potenciál pro detailnější interpretační práci a návaznost na teoretické zázemí.

V práci chybí zmínka o získání Informovaného souhlasu, což bych potřebovala, aby autorka při obhajobě vysvětlila. Druhým otazníkem pro mě zůstává, proč se autorka v rámci práce zabývá také kolektivním nebo společenským traumatem a jeho transgeneračním přenosem. Tomuto tématu zde věnuje poměrně velký prostor.

Diplomová práce je zpracována dobře, skýtá velký potenciál k další interpretaci a rozšíření.

I PŘES ZMÍNĚNÉ NEDOSTATKY PRÁCI DOPORUČUJI K OBHAJOBĚ.

Otázky k obhajobě:

1. Prosím, vysvětlete svůj záměr, proč se práce zabývá kolektivním traumatem a jeho transgeneračním přenosem.
2. Jakým způsobem jste řešila Informovaný souhlas s rozhovorem?
3. Lze u vašich respondentů identifikovat, který typ vztahové vazby je pro ně typičtější?

V Praze, 7. 1. 2024

Mgr. Gabriela Dymešová